

NAMIK KEMAL'İN TİYATROLARINDA HECE ÖLÇÜSÜ İLE YAZILAN ŞİİRLERE BİR BAKIŞ

Mustafa KARABULUT *

Özet

Namik Kemal, Türk edebiyatında “Vatan ve Hürriyet Şairi” olarak anılır. *Vatan Yahut Silistre* adlı tiyatrosu ve *İntibah* adlı romanıyla edebiyat dünyamızda önemli yer edinmiştir. Toplum için sanat anlayışını benimsemiş olan sanatçı, sanat ve edebiyatı bir araç olarak kullanmıştır. Sanat hayatının ilk yıllarında Divan edebiyatı tarzında şiirler yazmış, Avrupa'ya gidip Batı edebiyatını tanıdıktan sonra eserlerini bu yolda yazmaya özen göstermiştir. Namık Kemal, tiyatrolarında Halk edebiyatı unsurlarını da kullanmıştır. Bu yazıda şairin tiyatrolarında hece ölçüsüyle yazdığı manzumelere bakılacaktır. Namık Kemal, *Gülnehal* (1875) adlı eserde Mezarıcı'nın şiiri, *Celaleddin Harzemşah* (1885) adlı oyunun on altıncı perdesinde Cabir'in şiiri ve *Akif Bey*'deki (1874) şiiri hece ölçüsü ile yazmıştır. Namık Kemal, tiyatrolarında hece ölçüsü ile kaleme aldığı şiirlerinde Halk edebiyatının dil ve üslûbunu kullanır. Sanatçının bu tavrında Divan şiirinden uzaklaşarak, halka yaklaşma isteğinin önemli rol oynadığını söylemek yerinde olur. Namık Kemal'in Halk edebiyatına yönelimi ve bu tarzdaki şiir denemeleri, Türk Halk Edebiyatı bakımından önem taşır.

Anahtar Kelimeler: Türk halk bilimi, Namık Kemal, hece ölçüsü, Tanzimat dönemi, tiyatro.

Abstract

NAMIK KEMAL'S İN SYLLABİC THEATRE POETRY WRITTEN BY A GLANCE FOR

Namik Kemal is referred to as the poet of the poet of the homeland and freedom, the Turkish literature. Namık Kemal, has an important place in our world literature at the theater of Vatan Yahut Silistre and his novel of Intibah. Society for art of the artist, adopted as a tool of art and literature. Divan literature, art style of poetry written during the first years of his life, went to Europe after giving the works of Western literature has shown the way you write. Namık Kemal, has used elements of folk literature in the theater. In this article we will look at poetry written by the poet's theater syllable. Namık Kemal has written in the *Gulnihal* (1875) Mezarıcı's poem, the *Celaleddin Harzemşah* (1875) was the sixteenth of the game and the *Cabir*'s poem, penned with a metric syllables in poetry *Akif Bey* (1874). Namık Kemal uses the people's literature in his sonnets with metric syllables theaters across language and the tone. Approaching this new from poem of Divan zooms out, the artist's request is a good idea to say that an important role to the public. Namık Kemal's folk literature, orientation, and this song is important in terms of poetry, essays, Turkish folk literature.

Keywords: Turkish folklore, Namık Kemal, syllable dimension Tanzimat period, theater.

* Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi,
mkarabulut@adiyaman.edu.tr

Giriş

Edebiyatın, dolayısıyla edebî türlerin muhatabı insandır. Yeni Türk şiiri, halk ile iç içe olan halk biliminden önemli ölçüde istifade etmiştir. Halk bilimcisi yeni Türk şiirine malzeme vermede büyük öneme sahiptir. “Halk yaşamının bütün yönlerini eksiksiz ve olduğu gibi saptamaktır halk bilimcisinin görevi.” (Boratav, ty: 259). Halk bilimcinin çalışma sahasına giren en önemli husus gelenektir. Halk gelenekleri onun kültürünün temel taşıdır. Halk bilimi, kültürün araştırılmasında, korunmasında ve geleceğe aktarılmasında kendine özgü yöntemler kullanan bir disiplindir. Bu bakımdan halk bilimi disiplinler arası bir işleve de sahiptir. Nebi Özdemir, halk bilimini bir nevi kültür bilimi olarak niteledikten sonra, “Halk biliminin antropoloji, sosyoloji, etnoloji, tarih ve edebiyat gibi disiplinlerle ilişkisinin eskiden beri çok tartışılan bir konu” (2001a: 87) olduğunu ifade eder.

Halka ait maddi ve manevi unsurları araştıran halk bilimi, onların alışkanlıklarını, deneyimlerini, bilgilerini, davranışlarını vb. incelemeyi hedefler. “Halk biliminin el sanatları, halk edebiyatı, âşık edebiyatı, giyimkuşam, mimari, hekimlik, inanç ve diğer alanlardaki her türlü maddi ve manevi unsurlar, bir gelenek etrafında yaratılarak aktarılmakta ve değiştirilmektedir.” (Özdemir 2001b: 120). Halk bilimi, ilgi alanının genişliği bakımından diğer bilimlere kaynaklık eder.

Tanzimat döneminde bazı şair, yazar ve fikir adamlarının halka yöneldiği görülür. Şinasi'nin *Şair Evlenmesi* ve *Durub-ı Emsal-i Osmaniye*'si, Ziya Paşa'nın “Şiir ve İnşa”sı, Namık Kemal'in tiyatroları, Ahmet Mithat Efendi'nin hikâye ve romanları, halka yönelimin önemli adımlarındandır. “Türkiye Türklerinde bu halka dönüş hareketi, 1908'den sonra Türkçülük ve milliyetçilik dâvâlarına muvâzi olarak nazari bir folklor cereyânı şeklinde kendini gösterdi.” (Elçin 1988: 2). Bu bakımdan halkın geleneğini, kültürünü araştırıp incelemeyi amaç edinecek halk bilimine ihtiyaç duyulur.

Tanzimat döneminden günümüze kadar birçok şair ve yazar, eserlerinde efsane, destan, menkıbe, masal, halk hikâyesi, atasözleri, deyimler, halk şiiri, fıkra, mani, ninni, bilmece, meddah, karagöz, orta oyunu, ağıt Vb. halk edebiyatı ürünlerinden yararlanmışlardır. Bunda iki önemli sebep vardır. Birincisi, sanatçıların kendi tercihleri, ikincisi ise halk edebiyatının diğer edebiyat anlayışlarına olan etkisidir.

Şinasi ve Namık Kemal gibi Tanzimat sanatçılarının eserlerinde kullandıkları halk edebiyatı motiflerinden daha sonraki dönemlerde Ziya Gökalp, Faruk Nafiz Çamlıbel, Yahya Kemal Beyatlı, Necip Fazıl Kısakürek, Cahit Sıtkı Tarancı, Cahit Külebi vb. sanatçılar da sıkça yararlanırlar.

Tanzimat dönemi sanatçılarından Ziyâ Paşa, Nâmık Kemal ve Recâizâde Mahmud Ekrem gibi isimler, hece ölçüsünün önemine vurgu yaparak, sayıca az da olsa bu yolda şiirler yazarlar. Ziyâ Paşa, Londra'dayken yazdığı “*Şiir ve İnşa*” adlı makalesinde (1868), halk edebiyatını ve hece veznini savunur. Namık Kemal de hece ölçüsüyle şiir yazılmasını ister. “Namık Kemal mektuplarında hece/aruz tartışmasına önemli ölçüde değinmiştir. O, aruz ölçüsünü olumsuz yönde tenkit ederken, hece ölçüsünü millî ölçümüz olduğu

Namık Kemal'in Tiyatrolarında Hece Ölçüsü İle Yazılan Şiirlere Bir Bakış

için över ve gençleri hece ölçüsü ile şiir yazmaya teşvik eder.” (Şahin 2010: 219).

Namık Kemal'in *Tahrib-i Harâbât*, *İrfan Paşa'ya Mektup* ve *Celal Mukaddimesi*'nde kendisinin vezin konusunda görüşleri yer alır. “O, bilhassa, tiyatro eserlerinde hecenin kullanılmasını ister. Kemal, 1876 yılında Magosa'dan Abdülhak Hâmid'e gönderdiği mektupta hece ölçüsünü denemesini tavsiye eder. "Manzum söze o kadar hevesin var, bir kere de tabiatını bizim parmak hesabıyla bir şey yazmaya şevket, bak ne güzel parlak oluyor. Ben tecrübe ettim. Niyetim o yolda bir eser de meydana koymaktır" (Tansel 1967: 426-435).

Namık Kemal'in hece ölçüsüyle yazdığı şiirlerine geçmeden önce, halk bilimi unsurlarından çokça yararlanan Yahya Kemal Beyatlı, Necip Fazıl Kısakürek ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın halk edebiyatı motiflerinden ne ölçüde yararlandıklarına kısaca bakalım.

Yahya Kemal'in çocukluğunu ve ilk gençlik yıllarını geçirdiği Üsküp, onun şiir estetiğinin oluşmasında önemli rol oynar. “O, şiirine ana dilinin inceliklerini, öğrendiği halk edebiyatı unsurlarını taşımakla kalmamış, halk edebiyatının en ince ayrıntılarını da şiirleştirmesini bilmiştir.” (Oğuz 1999: 100). Şair, İstanbul'a geldikten sonra bu bölgenin insanını dikkatlice gözlemler ve onların kültürlerini, inançlarını, yaşama tarzlarını şiirlerinde ustaca kullanır. Şair, “Mehlika Sultan”, “Açık Deniz”, “Binbir Gece”, “Hayâlâbâd”, “Eski Musiki” vb. şiirlerinde halk edebiyatı motiflerini ustaca kullanır.

Necip Fazıl Kısakürek, *Çile* adlı eserinde gerek ölçü ve kafiye, gerekse masal, ninni, ağıt vb. halk edebiyatı unsurlarına çokça yer verir. Kısakürek, “Çile”, “Muhasebe”, “Destan”, “Koroğlu”, “Garipçik”, “Sakarya Türküsü”, “Yunus Emre”, “Kaldırımlar” vb. şiirlerinde halk edebiyatı motiflerini yer yer metafizik söylemleri de kullanarak işler. “Bu, Necip Fazıl'ın şiir kaynağını ve şiir estetiğini anlamak açısından son derece önemlidir.” (Irmak 2005: 287). Necip Fazıl'ın şiir dünyasını tanımak için, onun şiirlerindeki Halk edebiyatı unsurlarını da dikkate almak gerekir.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın nesirlerinde ve şiirlerinde halk edebiyatı motiflerini görmekteyiz. “Tanpınar'ın bütün şiirleri şekil, konu ve muhteva bakımlarından incelenmiştir. Şiirlerin genellikle dörtlükler hâlinde ve hece ölçüsüyle yazıldığı görülmüştür. Şiirlerin 19'u 6+5, 6'sı 5+3, 5'i 7+7 ve 4'ü 4+4 duraklı hece ölçüsüyle yazılmıştır. Sanatçı, hece veznini kuru bir şekilde kullanmayıp ona ahenk kazandırmış, aruz vezninin disiplinini uygulamaya çalışmıştır.” (Aksoy 2005: 141). Birçok şiirinde halk edebiyatı disiplininden yararlanan Tanpınar'ın “Selam Olsun” şiiri bu hususu açıkça ifade eder. “Selam Olsun şiiri, Koroğlu'nun meşhur *Benden selam olsun Bolu Beyi'ne* mısraını hatırlatır. Belki de bu şiiri yazarken Yunus'un, *Bu dünyadan gider olduk kalanlara selam olsun* şiirinden de ilham almıştır.” (Kaplan 1964: 79).

1. Namık Kemal'e Dair

Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan Namık Kemal, gazeteci, romancı ve tiyatro yazarlığından ziyade şairlik hüviyetiyle ön olana çıkar. Edebiyatımızda ilk defa vatan, hürriyet izleklerini geniş biçimde ele alan odur. Gençlik dönemlerinde Divan şiirinin etkisinde kalan şair, kaside, mesnevi, tarih, rübai, terki-i bent, müseddes, muhammes, tahmis, murabba, kıta ve gazeller yazar. “Namık Kemal’i, ilk şiirlerini yazdığı bu dönemde, kaynağını klâsik şiirimizin oluşturduğu tam bir Divân şairi olarak görmekteyiz” (Göçgün 1987: 18). Gerçekten de onun Divan tarzında kaleme aldığı şiirlerinde, şekil ve muhteva bakımından bu edebiyatın birçok özelliğini görmek mümkündür. İlk dönem şiirlerinde klasik şiirin özelliklerini böyle ustaca kullanmasının sebebi, şairin Fuzuli, Nedim, Şeyh Galip gibi şairleri severek okuması ve Leskofçalı Galip, Hersekli Arif Hikmet vb. sanatçılardan aldığı şiir zevkidir.

Şinasi'nin fikirleri, sanat ve edebiyat anlayışı Namık Kemal'de büyük değişimler ortaya çıkarır. “Namık Kemal vatan ve sosyal konulu şiirlerini Şinasi ile tanıştıktan sonra yazmaya başlar.” (Kocakaplan 1999: 33). Tanpınar, bu devreyi “gazelden vatanî şiire” (1988: 370) diye niteler. Klasik şiir zevkiyle yetişmiş olan Namık Kemal'in vatanî şiirler yazması ve halkın yaşamına yönelmesi oldukça önemlidir. Şinasi'nin Batı'ya dönük yüzü, Namık Kemal'de etkisini göstermekte gecikmez. Şinasi'nin gerçekçi ve akılcı anlayışına hayran kalan Kemal, Fransa'ya da gittikten sonra artık farklı bir sanat ve edebiyat anlayışı ile karşımıza çıkar. O artık vatan, millet, hak, hukuk, hürriyet vb. izlekleri ağırlıkta olarak işlemeye başlar. Bu dönemde konu bakımından yeni olan Namık Kemal, şekil bakımından eski edebiyata bağlı kalır.

Namık Kemal, “Vaveyla”, “Vatan Mersiyesi”, “Hürriyet Kasidesi”, “Vatan Şarkısı” gibi şiirlerinde vatan izleğini işler. Sanatçı, bu yoldaki şiirleri ve nesirleri ile geniş halk kitlelerini etkiler. “Bu yönüyle halkın nabzını tutmuş olan Namık Kemal'in gündelik hayatın sorunlarına yönelen dikkatleri de bulunmaktadır.” (Oğuz 2010: 18). Namık Kemal'in şiirlerinde düşünce unsurunun ağırlıkta olduğu görülür. Şair, nesirlerinde de sık sık dile getirdiği fikirlerini şiir aracılığıyla da vermeye çalışır. “Namık Kemal'in şiirimize açtığı pencereden bakınca kendisinden önce kullanılmayan kavramları çekintisiz bir içtenlikle sergilediği görülür.” (Kurdakul 1977: 31).

Namık Kemal'in şiirle beraber üzerinde en çok durduğu türlerden biri de tiyatrodur. Kendisi Paris'teyken babası Mustafa Asım Bey'e gönderdiği mektubunda şöyle der: “Hele burada bir tiyatro var; hakikat görülecek bir şey!... Adetâ hem ahlâk, hem de lisân için en büyük mektebdir. Birtakım oyunlar oynanıyor ki, taştan yürekleri ağlatır. Hemen ekser geceler oradayım.” (Tansel 1967: 119).

Namık Kemal, tiyatro eserlerinde halk edebiyatı/halk bilimi unsurlarını yer yer kullanır. Halk edebiyatının olmazsa olmazlarından olan hece ölçüsünü Namık Kemal de dener. O, *Gülnihâl*, *Celeddin Harzemşah* ve *Akif Bey* adlı piyeslerinde hece ile kaleme aldığı manzum kısımlara da yer verir. Bu sebeple, edebiyat tarihimizde Divan şiirinin yapısını kullanarak yazdığı şiirleriyle

tanınan Namık Kemal'in, kısmen de olsa, halk şiirinden de yararlandığını söylemek yerinde olur.

2. Namık Kemal'in Tiyatrolarında Hece Ölçüsü İle Yazdığı Şiirler

Namık Kemal, Şinasi ile tanıştıktan sonra yeni fikirleri klasik şiirin nazım biçimlerini kullanarak işler. Bu noktada şunu söylemekte yarar vardır: Sanatçı, her ne kadar eski şiirin yapısını kullansa da eski şiire pek sıcak bakmaz. “Eski şekillere ve bilhassa aruza da eskisi gibi inanmayan şair, yeni ifade imkânları aramaya başlar. Hece zevkini tiyatrodan denemeyi Hâmid’e tavsiye ederken o kendi içinde vukua gelen ve şiir dünyasını alt üst eden bir değişikliği ifade eder.” (Tanpınar 1988: 371).

Namık Kemal, *Tasvir-i Efkâr* gazetesine girdikten sonra eski edebiyata karşı tenkitlerini artırır. “Eski şiirlerdeki ta’kid, garâbet, haşiv, buna âmil olan atf-ı tefsirî, med, imale, vehimler âleminde iktibâs edilmiş hayâller, mübâlâğa, teşbîh... hemen bütün eserlerinin müşterek şikâyet konusudur.” (Bilgegil 2009: 252). Namık Kemal'in bu tavrının temelinde, onun Türk edebiyatını yeni bir düzene kavuşturma arzusu yer alır. Hatta bu sebeple tiyatro eserlerinde hece ölçüsünü bile denemekten kaçınmaz.

Hece ölçüsü, Türkçenin ses özelliklerine uygun bir ölçüdür. Yabancı edebiyatların Türk edebiyatını etkilemediği dönemlerde bu ölçü kullanılmıştır. “Türklerin İslam uygarlığını kabul etmesinden sonra aydın kesim Arap ve Fars kültürlerinin etkisinde kalmış, böylelikle yeni uygarlığın birçok ögesiyle birlikte aruz ölçüsünün hece ölçüsü üzerine etkisi görülmüştür.” (Artun 2009: 89). Bazı âşıklar aruzla yazmayı denerken, klasik şairlerin bir kısmının da hece ile yazma hevesine kapıldıkları görülür.

*Gülnehal*¹ adlı piyesin dördüncü perdesinin beşinci meclisinde Muhtar Bey ile Mezarıcı ölüm konusunda konuşurlar. Bu kısımlarda Mezarıcı yer yer dörtlükle ve hece ölçüsüyle manzumeler söyler. Bu dizelerin hece ölçüsünün genel olarak 4+4 kalıbıyla kaleme alındığı görülür:

“*Sen ölürsen / anan ağlar*

İmam iskatını sağlar.

Kurdlar, kuşlar, / kırlar, dağlar

Etini yer, ölmeye gör!” (s.101).

Muhtar, Mezarıcı'nın bu sözleri söyleyebilmesine şaşırır. Çünkü Mezarıcı bir bakıma ölümün felsefesini yapmaktadır. Mezarıcı düşüncelerini dizelerle anlatmaya devam eder:

“*Kazmayı vurdum / mezâre*

Kemik çıktı / pâre pâre

¹ Namık Kemal, *Gülnehal* (Haz. Kenan Akyüz), Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1989. (Alıntılar eserin bu baskısına aittir.)

Namık Kemal'in Tiyatrolarında Hece Ölçüsü İle Yazılan Şiirlere Bir Bakış

Can verip aldanma yâre

Senden geçer, ölmeye gör!" (s.102).

Namık Kemal, burada halk edebiyatından etkilenerek dörtlük nazım birimini ve 4+4=8'li hece ölçüsünü kullanmıştır. Yine aynı dörtlüklerde halk edebiyatı etkisinde kaldığını gösteren temel unsurlardan biri şairin dilidir. Namık Kemal, "anan ağlar, kazmayı vurdum, etini yer, ölmeye gör, senden geçer" gibi ifadelerle dilini halka yaklaştırarak, halk şiirinde yer alan sözcüklere de yer verir. Halk şiirinde kullanılan "can vermek, (ben/sen)den geçmek, ölmeye gör" vb. deyim ve kalıp sözler de Namık Kemal tarafından kullanılmıştır.

Halk edebiyatında hece ölçüsünün en çok kullanıldığı kalıplar yedili, sekizli ve on birli olanlarıdır. "Halk şairleri kalıpları kullanırken disiplinli davranmamışlardır. Aynı şiirde duraklara uymamışlardır." (Artun 2009: 91). Namık Kemal de hece ile yazdığı şiirlerinde durak unsuruna tam anlamıyla bağlı kalmamıştır.

*Celaleddin Harzemşah*², adlı piyesin on altıncı perdesinde Cabir'in ezgisi hece ile yazılmıştır. Namık Kemal'in burada hece ölçüsünün 8'li kalıbını kullandığı görülür.

"Dağlara karlar yürümüş

Her yanın karlar bürümüş

Ölü ölüyü sürümüş

Issız dağlar, kanlı dağlar

Dört yanı ormanlı dağlar" (s.290).

Namık Kemal'in bu ezgide dil ve ölçü bakımından halk edebiyatından yararlandığını görmekteyiz. Sanatçı burada da 8'li hece ölçüsünü kullanır.

*Akif Bey*³ adlı piyeste Namık Kemal'in hece ölçüsüyle kaleme aldığı dizelerde de halk edebiyatından beslendiğini görmekteyiz:

"Sakın sözüne inanma

Gönlü bir sendedir sanma

Yüz verirse de aldanma

Yâre itimad olunmaz

Kıza âşık mı bulunmaz" (s.63)

² Namık Kemal, *Celaleddin Harzemşah* (Haz. Oğuz Öcal), Akçağ Yayınları, Ankara 2005. (Alıntılar eserin bu baskısına aittir.)

³ Namık Kemal, *Akif Bey* (Yayına hazırlayan: Muhammet Cüneyt Özcan), Kitap Zamanı Yay., İstanbul 2009. (Alıntılar eserin bu baskısına aittir.)

Namık Kemal'in Tiyatrolarında Hece Ölçüsü İle Yazılan Şiirlere Bir Bakış

Bu dizelerde de sade dil kullanan şair, “yüz vermek, sözüne inanmak, gönlü olmak vb.” halk edebiyatı tabirlerini kullanır. Namık Kemal'in burada halk edebiyatının dil ve üslubunu başarılı bir şekilde kullandığı görülür. Sanatçı, *Akif Bey* adlı piyesinde yer alan “Meyhaneci'nin Türküsü”nde 8'li hece ölçüsü kullanır. Sanatçı, bu dizelerde halk şiirinin yapı ve muhtevasını piyesine usta bir şekilde yerleştirmiştir.

*“Ağla âşık kanlar ağla
Gönlünü ateşle dağla
Coşkun sular gibi çağla
Yâr el koynunda yatıyor
Kolu boynunda yatıyor.”* (s.100)

Yukarıdaki dizelerde de görüldüğü gibi Namık Kemal, tiyatrolarında hece ölçüsü ile kaleme aldığı şiirlerinde halk edebiyatının dil ve üslubuna sadık kalır. Sanatçının bu tavrında Divan şiirinden uzaklaşarak, halka yaklaşma isteğinin önemli rol oynadığını söylemek mümkündür.

Namık Kemal'in tiyatrolarında yer verilmeyen ancak hece ölçüsü ile yazılan “Bekçi Türküsü” adlı bir şiiri de vardır:

*“Arkadaşla çıktım yola
Selâm verdim sağa sola
İstanbul'da gaz maz yoktur
Çatmayalım karakola.*

*Ramazan verdi şehre fer
Mahyalandı câmiler
Kâtibler Hakk'a yüz tutmuş
Bir mâhiye almak ister.*

*Vapur karada geziyor
Gören bilmem ne seziyor
Marifetli çarh gemisi
Döndükte altun kesiyor.*

Demiryolu demirdendir

Namık Kemal'in Tiyatrolarında Hece Ölçüsü İle Yazılan Şiirlere Bir Bakış

Kârının hepsi birdendir

Halkın ağzına yem olmuş

Uzanır sanki şîrdendir.” (Göçgün, 1987: 102).

Şair, burada konu, izlek, dil, üslup ve yapı bakımından halk edebiyatına bağlı kalır. Namık Kemal bu şiirde hece ölçüsünün 4+4=8’li hece ölçüsünü kullanır. Bu şiir de şairin halk kaynaklarına yönelişini ve halk edebiyatına verdiği önemi gösterir.

Sonuç

Halk bilimi, bir toplumun kültürüne ait maddi ve manevi unsurları araştırıp inceleyen, onları koruyan ve geleceğe aktaran bir bilim olup diğer disiplinlerle güçlü bağlar kurar. Bu bilimlerden biri de *Yeni Türk Edebiyatı*’dır. Halk bilimi ile Yeni Türk Edebiyatı arasındaki müşterekler edebiyat alanı için oldukça önemlidir. Yeni Türk edebiyatında, Tanzimat döneminde kullanılmaya başlanan halk edebiyatı/halk bilimi unsurları, daha sonraki dönemlerde de kullanılarak günümüze kadar gelir.

Yeni Türk şiirinde Ziya Gökalp, Faruk Nafiz Çamlıbel, Yahya Kemal Beyatlı, Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Hamdi Tanpınar, Cahit Külebi, Yavuz Bülent Bakiler vb. sanatçılar tarafından sıkça yararlanılan halk bilimi unsurları, şairlerin, yıllarca beslendiği önemli bir kaynaktır. Yeni Türk şiirinde, halk biliminin yapısal, iç yapı ve fonksiyonel özellikleri başarılı bir şekilde kullanılır. Halk biliminin dünü ile bugünü arasındaki bağlantının kurulmasında bu hususun da dikkate alınması gerekir.

Şiir hayatına Divan tarzındaki şiirlerle başlayan Namık Kemal’in, hece ile de şiir denemeleri yapması önem taşır. Namık Kemal, hece ve aruz hususunda hece ölçüsünü savunsa da, hece ölçüsüyle az sayıda şiir yazar. Oysa, hece ile yazdığı şiirlerinde halk edebiyatının ölçütlerini oldukça başarıyla kullanır. Namık Kemal’in mektuplarında ve birtakım yazılarında hece ölçüsünü savunması genç şairlere yol göstermesi bakımından büyük önem taşır.

Namık Kemal, klasik şiirin gerçek hayattan kopuk olduğuna dikkat çekerek, Türk şiirinin aruzun kurallarından kurtulmasını ister. Bu sebeple aruz yerine hece ölçüsünü tavsiye eder. Onun tiyatro eserlerinin bir kısmında hece ölçüsü ile manzumeler yazmış olması, edebiyat dünyamız için dikkate değer bir husustur. Sanat anlayışında halk unsurunu ön planda tutan Namık Kemal, bu özelliğini tiyatrolarındaki manzum kısımlara da yansıtmıştır. Yer yer sade dille yazıp halk deyim ve tabirlerini kullanan şair, bu şiirlerde halk edebiyatının en önemli unsurlarından olan hece ölçüsünü tercih etmiştir. Sayısı az olsa da Namık Kemal’in bu şiirleri onun halk edebiyatından yararlanma isteğinin bir yansımasıdır. Sonuçta, Namık Kemal, halk edebiyatı ve hece ölçüsü konusundaki tutum ve tavsiyeleri ile halk edebiyatı ve halk bilimine önemli katkılarda bulunur.

Kaynakça

- Aksoy, Erol. (2005), “Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Eserlerinde Halk Bilimi Unsurları”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Artun, Erman. (2009), *Türk Halk Edebiyatına Giriş*, İstanbul, Kitabevi Yayınları.
- Bilgegil, M. Kaya. (2009), *Harâbât Karşısında Nâmık Kemal*, Erzurum, Salkımsöğüt Yayınları.
- Boratav, Pertev Naili. (tarih yok), *100 Soruda Türk Folkloru*, İstanbul, Gerçek Yayınevi.
- Elçin, Şükrü. (1988), *Halk Edebiyatı Araştırmaları*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Göçgün, Önder. (1987), *Namık Kemal*, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Irmak, Yılmaz. (2005), “Necip Fazıl’ın “Çile”sindeki Şiirlerde Halk Edebiyatı Unsurları”, *Hece*, S. 97.
- Kaplan, Mehmet. (1964), *Tanpınar’ın Şiir Dünyası*, İstanbul, Dergâh Yayınları.
- Kemal, Namık. (2009), Akif Bey, Haz. Muhammet Cüneyt Özcan, İstanbul, Kitap Zamanı Yay.
- Kemal, Namık. (1989), Gülnihal, Haz. Kenan Akyüz, İstanbul, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Kemal, Namık. (2005), Celaleddin Harzemşah, Haz. M. Öcal Oğuz, Ankara, Akçağ Yayınları.
- Kocakaplan, İsa. (1999), *Namık Kemal*, İstanbul, Timaş Yayınları.
- Kurdakul, Şükran. (1977), *Namık Kemal*, İstanbul, Cem Yayınevi.
- Oğuz, M.Öcal (2010), *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Ankara, Grafiker Yayınları.
- Oğuz, M.Öcal. (1999), “Yahya Kemal’in Şiirlerindeki Halkbilimi Unsurları Üzerine Bir Deneme”, *Milli Folklor*, S.44.
- Özdemir, Nebi. (2001), “Halkbilimi>Kültürbilimi ve Medya”, *Milli Folklor*, S.49.
- Özdemir, Nebi. (2001), “Bilim ve Teknolojideki Gelişmelerin Köy Seyirlik Oyunlarına Etkisi”, *Milli Folklor*, S.51.
- Şahin, Veysel. (2010), “Namık Kemal’in Mektuplarında “Şiir, Tiyatro ve Gazete” Üzerine Tenkitler”, *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, S.13.

Namık Kemal'in Tiyatrolarında Hece Ölçüsü İle Yazılan Şiirlere Bir Bakış

Tanpınar, Ahmet Hamdi. (1988), *19'uncu Asır Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul: Çağlayan Kitabevi,

Tansel, Fevziye Abdullah. (1967), *Namık Kemal'in Mektupları I*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.